

FORUM THEATRE IN THE TRAINING OF FUTURE TEACHERS

Rositsa Penkova

University „St. Cyril and Methodius“ Veliko Tarnovo, Pleven College of Education
penkova_rb@abv.bg

Abstract: In order for the training to be more successful than usual, it is necessary to apply innovative methods and techniques which should turn learning from a terribly excruciating and frustrating process to an attractive, funny and exciting one and also make future teachers successful. Future teachers must have communication and game competence skills, which are important components of their professional training. The communication teacher-student relationship is mostly speaking. It improves interpersonal relationships but it is also capable of destroying them.

The possibilities of the forum theater for the overall development of the personality, creative freedom and moral level are laid in the humanities of universities.

Forum Theater is a method that allows you to illustrate various options, right decisions or wrong steps. This method provides an additional set of skills, increased sensitivity, additional achievements.

With forum theater students can find solutions that empower them to cope with their own problems. Students are given a case study and they must solve the problem themselves. A lesson is provided that demonstrates to students what could be done by an unkept rule, improperly placed accent or comma, incorrectly used word, or incorrect term explanation. Students themselves find their mistakes and find out the right answer. In the form of a game /forum theatre/ students focus on the importance of various problems. Forum Theater is a method of work that teaches students how to play an active role in their community and find solutions to their life problems. It allows everyone to go on the stage and show his/her attitude to a particular problem situation. Thus, students become active participants in the life of their community, not just witnesses to the problem. They perform their ideas and solutions to the problem and thus they themselves participate in the anticipated change. In an attractive way, the Forum Theater encourages public debates on the problem they have identified as important and it also encourages students' initiative to offer options for its solution.

Through the forum theater the educational effect of the theater - the transformation is achieved. The main advantage of the forum theater method is the recreation in a performance of problems, specific to the particular environment. It enables students to test and implement different real-time strategies. Participants change their behavior from negative to positive and show the audience that the change is possible. The basis of the forum theater is interpretation and improvisation. This educational-theatrical method does not provide ready-made text to be learned and followed by the participants. A creative and immediate process of creation is taking place. An atmosphere is created in which the participants work and know that their ideas, opinions, actions and creative products are valuable and important.

Keywords: forum theatre, competences, educational theatre.

ФОРУМ ТЕАТЪРЪТ В ПОДГОТОВКАТА НА БЪДЕЩИТЕ УЧИТЕЛИ

Росица Пенкова

ВТУ Св. св. Кирил и Методий”, Педагогически колеж - гр. Плевен
penkova_rb@abv.bg

Резюме: За да бъде обучението по-успешно от обичайното е необходимо прилагането на иновативни методи и техники, които да превърнат бъдещите учители в успешни, както и да превърнат обучението от ужасно мъчителен и изпълнен с разочарования процес в атрактивен, забавен и вълнуващ. Бъдещите учители трябва да притежават умения за комуникационна и игрова компетентност, които са важни компоненти от тяхната професионална подготовка. Комуникационната връзка учител-ученик е най-вече говоренето. То подобрява междуличностните отношения, но е способно и да ги разруши.

Възможностите на форум театърът за цялостното развитие на личността, творческа свобода и нравствена извисеност са заложени в хуманитарните специалности на ВУЗ- ПУП и НУП.

Форум театърът е метод, който дава възможност да се онагледят различните варианти, правилните решения или погрешните стъпки. Този метод дава допълнителен набор от умения, нараснала чувствителност, допълнителни постижения.

С форум театър студентите могат да откриват решения, които им дават сили да се справят със собствените си проблеми. На студентите се задава казус и те сами трябва да намерят решение на проблема. Направен е урок, който се демонстрира на студентите какво би могло да се получи от едно неспазено правило, неправилно поставено ударение или запетая, неправилно употребена дума или неправилно обяснение на термин. Студентите сами откриват грешките си и намират правилния отговор. Под формата на игра /форум театър/ студентите се фокусират върху важноста на различни проблеми. Форум театърът е метод на работа, който възпитава студентите как да играят активна роля в своята общност и да намират решение на житейските си проблеми. Дава възможност на всеки да излезе на сцената и да покаже своето отношение към конкретната проблемна ситуация. Така студентите стават активни участници в живота на своята общност, а не само свидетели на проблема. Изиграват своите идеи и решения на проблема и по този начин сами участват в очакваната промяна. По атрактивен начин форум театърът насърчава публичните дебати по проблема, който те са определили като важен, и инициативата на студентите да предлагат варианти за неговото решаване.

Чрез форум театъра се постига образователния ефект на театъра - трансформацията. Претворяването на специфични за конкретна среда проблеми в представление е основното предимство на метода форум театър, тъй като дава възможност за изпробване и приложение на различни стратегии за осъществяване, която се случва в реално време. Участниците променят поведението си от негативно към позитивно и показват на публиката, че промяната е възможна. Основа на форум театъра са интерпретацията и импровизацията. Този образователно-театрален метод не предоставя готов текст, който да бъде заучен и следван от участниците. Реализира се творчески и непосредствен процес на създаване. Създава се атмосфера, в която участниците работят и знаят, че техните идеи, мнения, действия и творчески продукти са ценни и важни.

Ключови думи: форум театър, компетентности, образователен театър

УВОД

Според въведената десетгодишна стратегия на Европейския съюз „Европа 2020“ приоритетите в областта на образованието са насочени към акцент в учебното съдържание и училищното обучение върху творчеството, иновациите и предприемачеството.

Едни от ключовите компетентности в Европейската референтна рамка са културните компетентности-изразяване на идеи, творчество, емоционално и естетическо съпреживяване на света чрез музика, литература, пластични изкуства.³²⁹

В националната стратегия за учене през целия живот е уточнено, че новият образователен подход подпомага развитието на всички ученици и допринася за изграждането на мислещи, можещи и инициативни личности, способни да се справят с промените и несигурността. Всички области на въздействие подкрепят придобиването и непрекъснатото развитие на девет ключови компетентности, между които са социални и граждански компетентности и културна осъзнатост и умения за изразяване чрез творчество.³³⁰

В изпълнение на изискванията на националната квалификационна рамка на Република България студентът, притежаващ образователна степен „професионален бакалавър“ трябва да „притежава и използва детайлни, теоретични и конкретни практически знания в областта“, да умее да „прилага професионално знанията и придобития практически опит чрез нови, нестандартни подходи“, да „да ръководи работата в екип и обучава други“, да „намира решения на казуси от социален, морален и етичен характер“.³³¹

Този кратък преглед на образователни документи очертава проблема за игровата култура на бъдещите учители. Ето защо игровата компетентност на студентите е важен компонент от тяхната професионална подготовка.

Възможностите на форум театърът за цялостното развитие на личността, творческа свобода и нравствена извисеност са заложили в хуманитарните специалности на ВУЗ- ПУП и НУП.

³²⁹ Evropeiska referentna ramka. // Европейска референтна рамка.

³³⁰ Национална стратегия за учене през целия живот. // Natsionalna strategiya za uchene prez

³³¹ Национална квалификационна рамка на образование // Natsionalna Kvalifikatsionna ramka

Възможността на публиката да се включва в писането на сценарии, както и да променя действията на героите в пиесата е иновативният метод форум театър. Форум театърът стимулира критичното мислене и диалога. За преодоляване на конфликти, за изграждане на общност в цял свят се използва форум театър.

С форум театър студентите могат да откриват решения, които им дават сили да се справят със собствените си проблеми. На студентите се задава казус и те сами трябва да намерят решение на проблема. Направен е урок, с който се демонстрира на студентите какво би могло да се получи от едно неспазено правило, неправилно поставено ударение или запетая, неправилно употребена дума или неправилно обяснение на термин. Студентите сами откриват грешките си и намират правилния отговор. Под формата на игра, форум театър, студентите се фокусират върху важноста на различни проблеми. Форум театърът е метод на работа, който възпитава студентите как да играят активна роля в своята общност и да намират решение на житейските си проблеми. Дава възможност на всеки да излезе на сцената и да покаже своето отношение към конкретната проблемна ситуация. Така студентите стават активни участници в живота на своята общност, а не само свидетели на проблема. Изиграват своите идеи и решения на проблема и по този начин сами участват в очакваната промяна. По атрактивен начин форум театърът насърчава публичните дебати по проблема, който те са определили като важен, и инициативата на студентите да предлагат варианти за неговото решаване.

Форум театърът е театрална техника, която се занимава с проблемите на човешкото общуване и най-вече с проблема за властта и нейните най-разнообразни форми.

Усвоените форум техники могат да бъдат прилагани от бъдещите учители в началния етап от основната образователна степен, за да формират художествени и личностни умения, естетически усет и оценъчно отношение, както и да провокират към действие учениците, така че да решат възникнал проблем.

За да бъде обучението по-успешно от обичайното е необходимо прилагането на иновативни методи и техники, които да превърнат бъдещите учители в успешни, както и да превърнат обучението от ужасно мъчителен и изпълнен с разочарования процес в атрактивен, забавен и вълнуващ. Бъдещите учители трябва да притежават умения за общуване / комуникационна компетентност /. Комуникационната връзка учител-ученик е най-вече говоренето. То подобрява междуличностните отношения, но е способно и да ги разруши. Форум театърът е метод, който дава възможност да се онагледят различните варианти, правилните решения или погрешните стъпки. Този метод дава допълнителен набор от умения, нараснала чувствителност, допълнителни постижения.

Учителската ефективност е продиктувана от развитието на конкретни умения, а не от абстрактни образователни концепции.

Атрактивният и иновативен метод, форум театър, безотказно постига решаване на проблеми, така че да са удовлетворени потребностите както на учителя, така и на ученика.

Форум театърът е създаден от бразилския режисьор Аугусто Боал. Той го нарича „театър на потиснатите“. Въз основа на идеите и творбата на бразилския педагог Пауло Фрейре – „педагогика на потиснатите“, той развива театралния си метод. Само, когато се използват средствата на диалога, взаимодействието и активното включване, обучението е ефективно според Боал. Обучението е процес, в който учителят не е единственият, който дава знания и може да контролира мисленето и креативността на учениците. Аугусто Боал казва какво е възможно да се постигне със средствата на театъра. За изпробване и приложение на различни стратегии за осъществяване на промяна, която се случва в реално време, театър форума предоставя възможност, която е основното предимство на метода. Този метод предоставя възможност на всеки участник да експериментира със своето решение и да изживее последиците от него. Заслуга на Боал е превръщането на участниците в сътворци на представлението и трансформирането на зрителите в „зрител-актьори“, с което се насърчава отговорност и участие в обществения живот.

Това се случва като студентите представят кратка пиеса и чрез средствата на театъра определен проблем. Тази въображаема ситуация осигурява и на зрителите възможност да търсят и намират креативно решение на проблема, както и вариативност на решенията. Публиката се включва след първоначалното изиграване на пиесата, което Боал нарича „модел“. При второто разиграване някой от зрителите може да спре действието, да заеме мястото на актьор и да се опита да промени действието и края на пиесата като предлага различен модел от първоначалния. Пиесата завършва с дискусия за случилото се и възможните варианти.

Форум театъра като метод на образователно-театрална практика се ръководи от *жокер*. Неговата основна роля е посредничеството между актьори и публика. Студентът, който е в ролята на жокера, разяснява правилата на играта и подтиква зрителите да представят различни гледни точки, да открият различен начин на мислене и да бъдат критични към това, което чуват и виждат. Той трябва да умее да печели доверие, да

предразполага публиката да се чувства безопасно, да разказва, да влиза и излиза от дадена роля, да анимира театралното действие. Ролята на *драматурга* /сценарист/ е да създава етюди, да уточнява тяхната последователност, да очертава конфликти и предлага импровизационни игри, тъй като актьорите не са обвързани със заучаването на готов текст/ сценарий/. Студентът-*режисьор* помага на участниците да покажат по въздействащ начин, това, което съществува във въображението им като движи сюжетното действие към планиран край, поставя акценти върху сюжета и посланието. Така създадената научна теория показва, че тази форма на театрална дейност е логически обвързана с възпитателната и образователна функция на артпедагогиката.

„Артпедагогическите ефекти на театралната дейност са отчетливи и при работа с деца със СОП.“³³²

От бъдещите успешни учители се очаква да бъдат адекватно подготвени за развитие на комуникативните способности и социалните взаимоотношения на децата със СОП. Артпедагогически ефект на прилагането на театрално-образователния метод форум театър е непосредственото емоционално въздействие върху детето със СОП и така го предразполага да покаже своите способности, да изрази своите чувства и емоции, да изрази отношение към героите и събитията. Театрализираната дейност, която е основа на форум театъра, способства за адаптиране на децата със СОП и влизането им в света на красотата. Студентите се обучават да създават условия за активно участие на ученика в съвместен творчески процес, който способства за синхронизиране на собствените му чувства и емоции със заобикалящата го действителност. Участието на ученика в случващото се тук и сега го превръща от пасивен изпълнител на инструкциите на учителя в активен участник. По-достъпната жесто-мимична страна на речта способства за влизането в образ и осигурява възможност за изразяване на различни емоционални състояния.

Използването на средствата на диалога, взаимодействието и активното включване води до подобряване ефективността на обучението като процес, както на учениците, така и на бъдещите учители. Чрез форум театъра се постига образователния ефект на театъра- трансформацията. Претворяването на специфични за конкретна среда проблеми в представление е основното предимство на метода форум театър, тъй като дава възможност за изпробване и приложение на различни стратегии за осъществяване, която се случва в реално време. Участниците променят поведението си от негативно към позитивно и показват на публиката, че промяната е възможна. Основа на форум театъра са интерпретацията и импровизацията. Този образователно-театрален метод не предоставя готов текст, който да бъде заучен и следван от участниците. Реализира се творчески и непосредствен процес на създаване. Създава се атмосфера, в която участниците работят и знаят, че техните идеи, мнения, действия и творчески продукти са ценни и важни. Ако бъдещите учители са обучени ефективно да прилагат театрално-образователния метод форум театър ще могат да постигнат положителни промени в учениците- неуверените започват да вярват в себе си, да изкажат и отстояват мнението си.

Форум театърът е увлекателен за студентите, респективно за учениците благодарение на своите характеристики:

- Форум театърът е интерактивен театър.
- Форум театърът е съвкупност от иновационни техники.
- Форум театърът разгръща въображението, творческото и аналитично мислене.
- Форум театърът няма константен сюжет, той подлежи на промяна и всеки един може да го промени със свое решение и да се почувства на двигател на действието.
- Форум театърът предоставя възможност на всеки участник да бъде чет, да изкаже позицията си и да я защити.
- Форум театърът създава оптимална атмосфера за споделяне и комуникация.
- Форум театърът е средство за социална и нравствена промяна.
- Форум театърът е средство за формиране на гражданска позиция.

Чрез форум театъра се усъвършенстват компетентностите на бъдещите учители за насърчаване на активното слушане, което е в тяхна помощ при групови дискусии и ключ към успешните обсъждания. Студентите извличат максимална полза от груповото обсъждане на проблема. Улеснени са за конструктивно общуване в

³³² Марчева, П. Артпедагогика, училище, арттерапия – учебник за студенти от педагогически специалности - Авангард Прима, София, 2016:151

различна социална среда. Форум театъра като театрална техника дава възможности на студентите/учениците да правят осъзнат избор, уважаван от другите. Участниците се учат чрез игра да изразяват своето мнение по подходящ начин и да вземат решение. Чрез форум театъра се организира учеща среда, в която студенти/ученици са насърчавани да се изявяват и да правят избор, да се аргументират убедително и да не пренебрегват аргументите на околните и тяхната гледна точка. Педагогически ефект при прилагането на форум театър в обучението поражда желание студентите/учениците да променят и развиват компетенциите си, личната мотивация и увереността в успеха. Използването на иновативния метод спомага за изразяване на позитивно и градивно отношение, което е необходимо за контролиране на агресията и превръщане на класната стая в място на сигурност и разбирателство.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Форум театър е иновативен и конструктивен метод, който развива игровата компетентност на бъдещите учители като важен компонент от тяхната професионална подготовка.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Адлер, Х. Невролингвистично програмиране С. „Кръгзор“, 2003
- [2] Адлер, Х. , Хедър Б. Невролингвистично програмиране за 21 дни. С. „Кръгзор“, 2005
- [3] Здравчев Л., Паспаланов И. Как се създават таланти С. “Наука и изкуство“ 1985
- [4] Йотова, В. Формиране на гражданска позиция у младите хора чрез форум театър. Сп. Образование 2014/1
- [5] Боал, А. Игри за актьори и неактьори. Л. 1992
- [6] Kempe, A. Drama and the Education of Young People with Special Key Concepts in Theatre/Drama Educations London, 2011
- [7] Heathcote, D. How Does Drama Serve Thinking, Talking and Writing? IN Elementary English, Vol. 47, №8, 1970
- [8] Robinson, K. The Element: A how Finding Your Passion Changes Everything. Penguin. Com. 2009